

DDR proeftuin westerse farmacie

Antoine Verbij

6-1-13 - 12:50 © Thinkstock.

Stukje bij beetje kwam december vorig jaar de waarheid aan het licht.

Onderzoeksjournalisten brachten de een na de ander onthullingen over het testen van westerse medicijnen in de DDR. De laatste publicatie in de Berlijnse Tagesspiegel van 27 december liet er geen twijfel meer over bestaan. Nu heeft ook de politiek zich van het onderwerp meester gemaakt.

De episode is tekenend voor de toestand van de DDR in de nadagen van haar bestaan. De economie was in deplorabile staat, de regering zat ernstig verlegen om buitenlandse valuta. Toen kwam van westerse farmaciebedrijven het verzoek om nieuwe medicijnen in de DDR te mogen testen. In 1983 sloten de fabrikanten een geheime deal in Oost-Berlijn met de DDR.

In totaal voerde het ministerie van gezondheid in de DDR vanaf 1983 tot de val van de Muur in 1989 165 klinische studies uit in opdracht van circa vijftig westerse concerns, waaronder giganten als Hoechst en Sandoz. Per studie ontving de staat honderdduizenden West-Duitse marken, in een enkel geval zelfs 860.000 (440.000 euro). De totaalopbrengst voor de DDR bedroeg 6,78 miljoen mark.

Aan de experimenten namen circa 3000 patiënten deel. Velen van hen waren er niet van op de hoogte dat ze aan een test waren onderworpen, terwijl het wettelijk verplicht was (en is) schriftelijke toestemming van de patiënt te krijgen. In de nu opgedoken dossiers van het ministerie van gezondheid zijn geen verklaringen van patiënten te vinden.

Onderzoeksjournalisten hebben inmiddels zeven schrijnende gevallen uitvoerig nageplozen. Zoals het geval van een man met een ernstige hartziekte, die wekenlang zonder het te weten

een placebo (een medicijn zonder werkzame stof) kreeg toegediend. Zijn toestand verslechterde aanzienlijk. De test was mede oorzaak van zijn vroegtijdige dood.

Het ergste geval was een studie in een Magdeburgs ziekenhuis, die voortijdig moest worden afgebroken nadat meerdere patiënten waren overleden. Extra pijnlijk was dat de aansprakelijkheid voor dergelijke schade door de farmaceutische bedrijven was afgekocht. De DDR nam de gevolgen voor eigen rekening.

De voorzitter van de Unie van Slachtofferorganisaties van de Communistische Dictatuur, Rainer Wagner, vat de gebeurtenissen scherp samen: "Hier kwam kapitalistisch winstbejag samen met communistische onmenselijkheid". Zowel de westerse farmaceutische industrie als de DDR-gezondheidszorg handelde onder de druk van hun eigen systeem.

In de Bondsrepubliek golden vanaf 1978 strenge voorschriften voor het testen van medicijnen. Om hun concurrenten voor te blijven, zochten farmaceutische bedrijven naar snelle en goedkope proefstations. Die vonden ze in de DDR. Nu beweren woordvoerders van de betrokken bedrijven dat ze ervan uitgingen dat de DDR zich aan de eigen voorschriften hield.

De gezondheidszorg in de DDR handelde onder de druk van het voortdurende tekort aan medicijnen. De westerse medicijnen waren maar al te welkom, ook al ging het om producten die nog niet tot de markt waren toegelaten. De instructies voor het uitvoeren van de tests kwamen van het ministerie, de uitvoerende artsen hadden er geen persoonlijk voordeel bij.

De politiek heeft verontwaardigd gereageerd. Woordvoerders van alle partijen veroordeelden de gebeurtenissen scherp en verlangden diepgaand onderzoek tot en met een parlementaire enquête. Ook een woordvoerder van de Linkspartij, de opvolger van de DDR-eenheidspartij, sprak van een 'mensenverachtende gang van zaken'.

De Persgroep Digital. Alle rechten voorbehouden.